

ביאור השקליא וטריא
בדברי רבי אשעיא

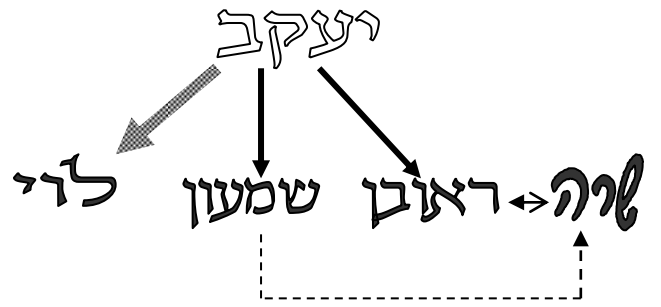
יבמות יה-יט

נסדר ונלקט בסייעתא דשמיא ע"י
ישראל יצחק הלוי איצקוביץ
052-7635514

ציור 1

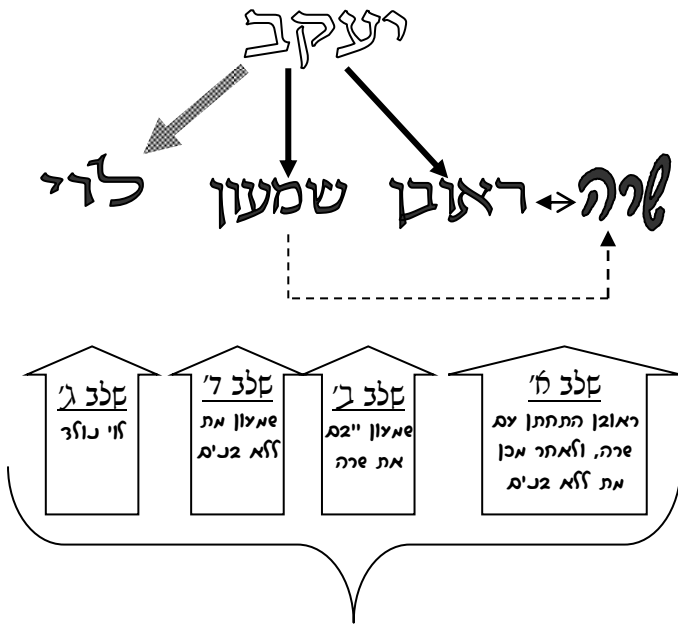
ראשונה

קודם לוי נולד, ואח"כ ייבם שמעון את שרה

ציור 2

שניה

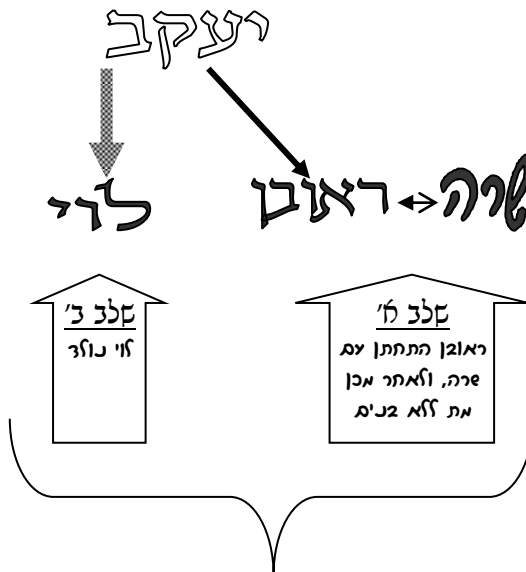

קודם שמעון ייבם את שרה, ואח"כ לוי נולד

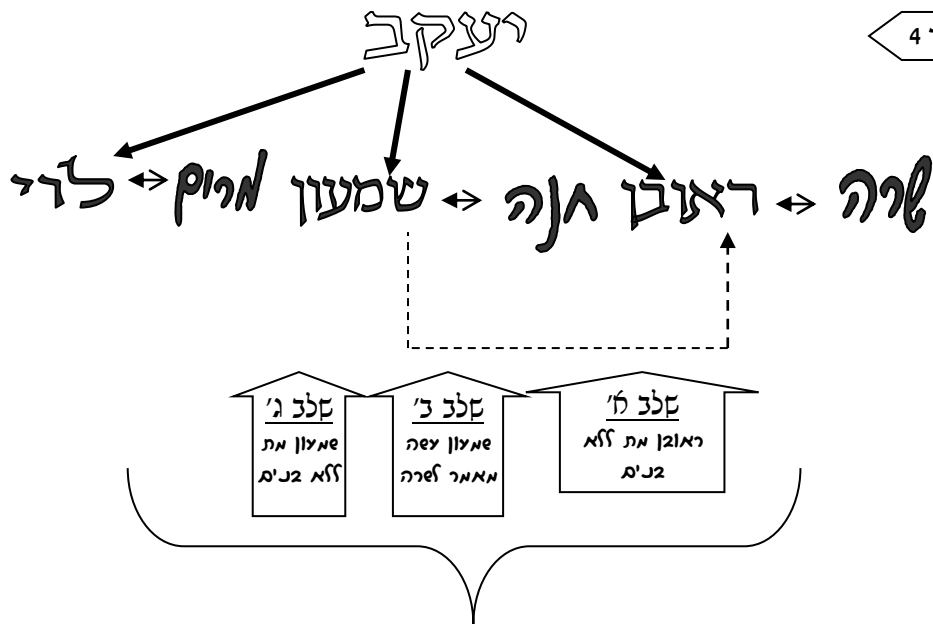
לפי דעת רבנו רבנו בשני האופנים אסור ללוי לייבם את שרה, מכיון שהווי אשת אחיו שלא היה בעולמו, ורבי שמעון חולק, ומבאר רבי אושעיא שלדעת רבי שמעון בשני המיקרים אין ללוי אסור לייבם, מכיון שיבמו של שמעון הפסיקה את האישות של ראובן.

ומקשה הגמ' שלכאורה לפי רבי שמעון האך מיירי אשת אחיו שלא היה בעולמו? ומתרץ רבנו בשני אחים.

ציור 3

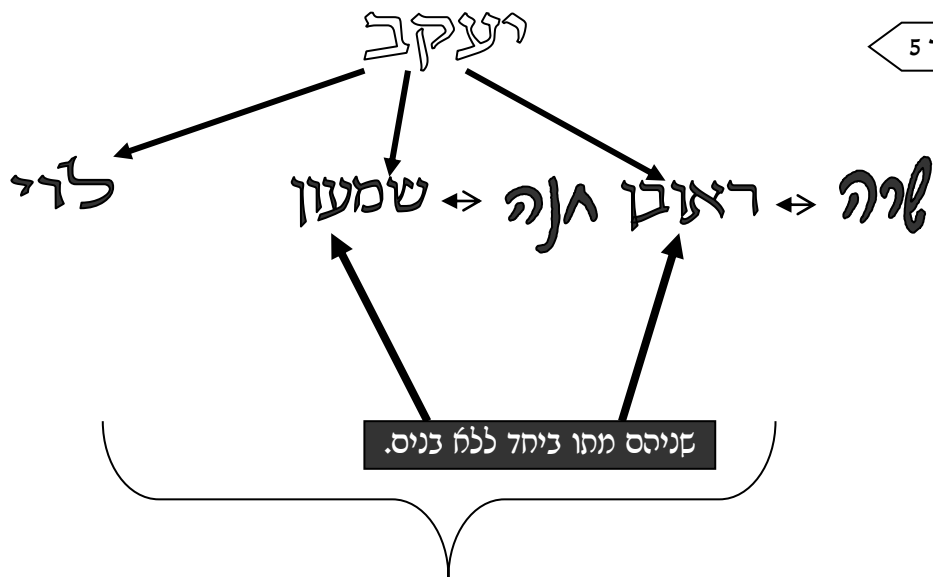
במיקרה זו אישות של ראובן לא נפסקה ע"י אישות של אח אחר.

לרצון שניהם חוללות ולא מתייבמות, מכיון שע"י המאמר שעשה שמעון היה לו קשר ערוה עם שרה, אבל לא לגמרי, מכיוון שהיא עדיין קשורה לראובן, ולכן שרה אסורה לו, ולכן גם חנה שהיא ארתה אסורה להתייבם. אבל לר"ש מייבם למי שרולה, ולשניה חולץ. והטעם: משום שלפי ר"ש המאמר שעשה שמעון יכולה להתפרש בשני אופנים. כל א' = שהמאמר מחשיבו כאשתו לגמרי, ולכך יכול לוי לייבם או לחלוץ רק לאחת מהם. כל ב' המאמר שעשה לא תפס מאומה, ולכך אין שום קשר של ערוה בין שמעון לשרה, א"כ זכותו של לוי לייבם את שתיהם, ולכך אחת מהם וודאי שמתר לו לייבם, ואת השנייה הוא חולץ.

ומקשה הגמ' שרואים מכות גמ' זו שאפילו מאמר לבדה אינו וודאי לר"ש שנימא שיחא כנשואה, א"כ זיקה לבדה וודאי שאינו כנשואה, ולכן בראשונה שלוי נולד וא"כ ייבם, א"כ ברגע שנולד היתה שרה אסורה עליו, א"כ האיך הותר לו אה"כ ע"י ייבום של שמעון.

ומנסה הגמ' לדחות שבעצם היה ניתן לומר שאכן לוי (בציור 4) מן הדין מותר רק באחת, משום שיש זיקה, וממילא עצם הזיקה, גם בלי המאמר, אנסרת את השנייה, אלא שר"ש גוזר שהשניה צריכה חליצה אטו שתי יבמות הבאות משתי בתים, ששם הוא חייב לעשות לשתייהם או חליצה או יבום, ואם נתיר במיקרה זה, יאמרו שבשתי יבמות משתי בתים אחת מתיבמת או חולצת, והשנייה פטורה.

במיקרה זה לוי חייב או לייבם או לחלוץ לשניהם, מכיון שאין ביניהם שום זיקה, אלא חובה נפרדת כלפי לוי.

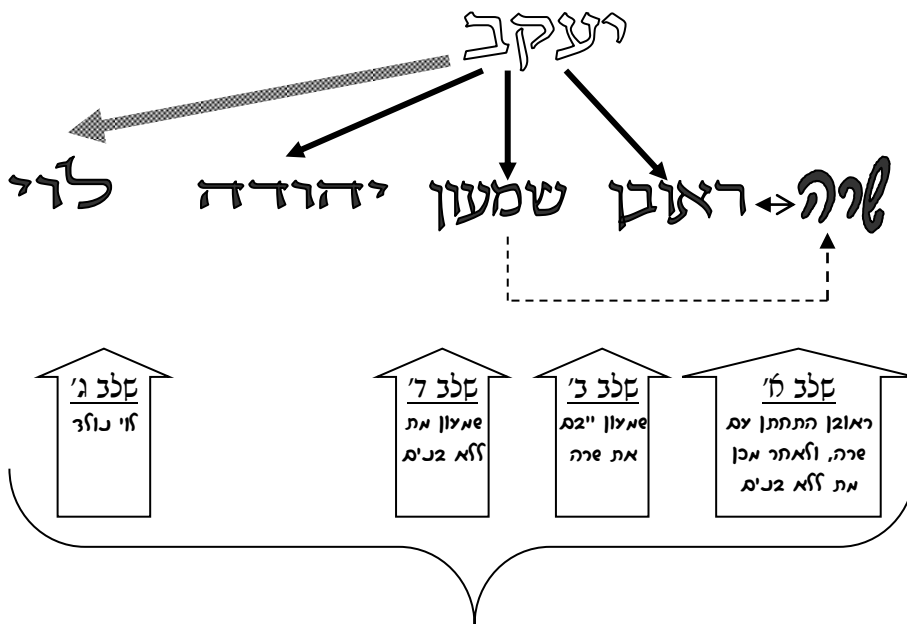
והגמ' דוחה מכיון שהמשנה משמע שהמחלוקת של ר"ש וחכמים הוא רק בעשה מאמר, וטעמו של ר"ש מכיון שהוא מסתפק האם המאמר עשה קשר ערווה, או לא. אבל סתם זיקה אינו עושה שום קשר ערווה. א"כ הדרא קושיא לדוכתא האין אפשר להתיר מיקרה 1.

ואגבי דוחה את הקושיא, מכיון שיש הבדל בין מיקרה 1 למיקרה 4. במיקרה 4 בעת שראובן נפטר עמדה שרה לייבום בין לשמעון ובין ללוי, לכן הזיקה אינה גורמת לקשר ערווה, לכן כדי לקשר קשר ערווה כלשהוא, אנו צריכים שיהיה לפחות מאמר. אבל במיקרה 1, ראובן נפטר קודם שלוי נולד, א"כ שרה עמדה לייבום רק לשמעון בלבד, ולכן בעומדת לייבום לאחד בלבד, אנו אומרים שהזיקה גורמת לקשר, ולכן אם נולד אח"כ לוי הוא מותר בשרה.

והגמ' דוחה את הרעיון של אגבי. משום ששינינו שר"ש אמר כלל: כל שהלידה קודמת לליבום לא הולצת ולא מתיבמת, ואם היבום קדם ללידה או הולצת או מתיבמת. ולכאורה דברי ר"ש מיירי בציוור 1, וע"ז הוא אומר בפירוש שיש נפק"מ מתי לוי נולד.

מתרץ אגבי שכללו של ר"ש מיירי בשני יבמין

ציוור 6

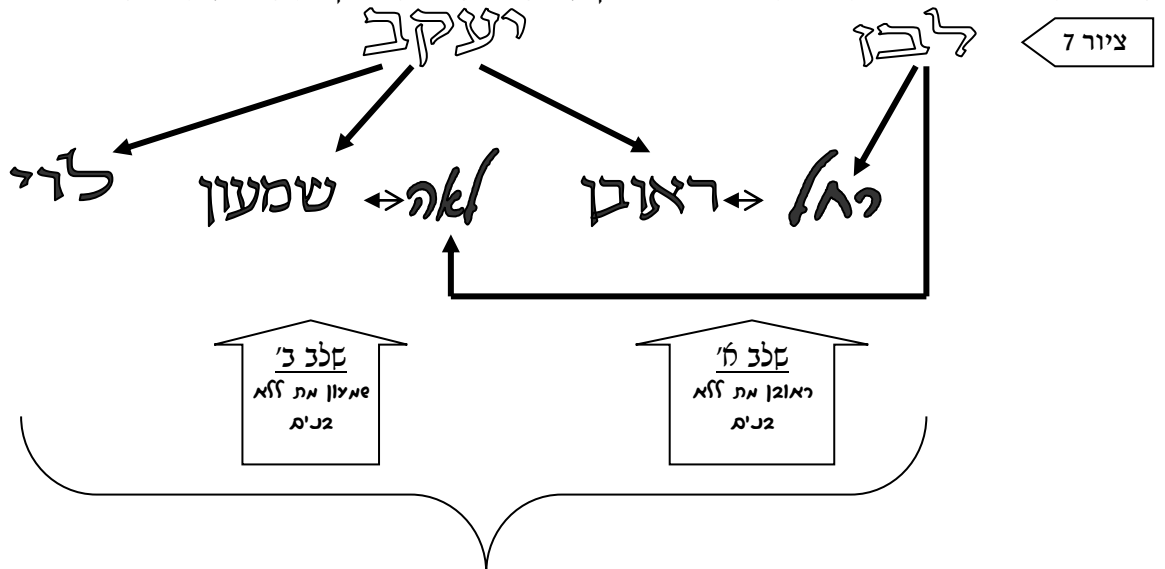
לאחר שראובן נפטר עמדה שרה לייבום גם לראובן וגם ללוי, ולכן אם לוי נולד לפני שמעון ייבם, היתה שרה חסורה עליו, מכיון ששרה עומדת לייבום לשניים, אין אומרים זיקה ככנוסה.

והגמ' דוחה את התירוץ של אגבי.

משום שא"כ מדוע ר"ש עושה חילוק בין נולד קודם היבום לבין נולד לאחר הייבום, שיעשה חילוק בין נפלה לשתי יבמין (ציוור 6) לבין נפלה לפני יבם אחד (ציוור 1 - 2) ואם נימא שר"ש מדבר רק על נפלה לפני שתי יבמין, א"כ מדוע אמר "כלל"?

עוד פירכא של רב אנשיעיא (והוא לא רבי אנשיעיא - עי תנסי)

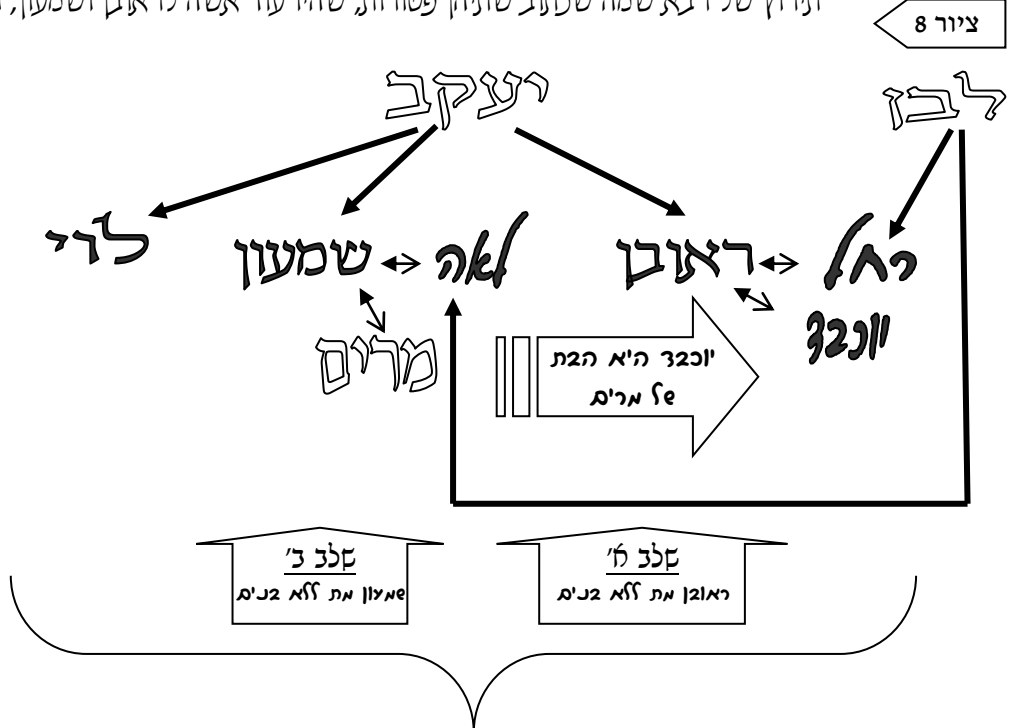
משום שא"כ מדוע ר"ש עושה חילוק בין נולד קודם היבום לבין נולד לאחר הייבום, שיעשה חילוק בין נפלה לשתי יבמין (ציור 6) לבין נפלה לפני יבם אחד (ציור 1 - 2) ואם נימא שר"ש מדבר רק על נפלה לפני שתי יבמין, א"כ מדוע אמר "כלל"

לפי רבי שמעון לוי אינו חולץ ולא מייבם, מכיון שבין שלב א' לשלב ב' היחה שרה זקוקה ללוי, ואח"כ כשמגיעה לאה הרי היא אחות זקיקתו. ואם נימא שזקיקה ככנוסה, א"כ מדוע אסור ללוי לייבם את רחל שהיתה זקוקה לו עוד לפני מיתת שמעון.

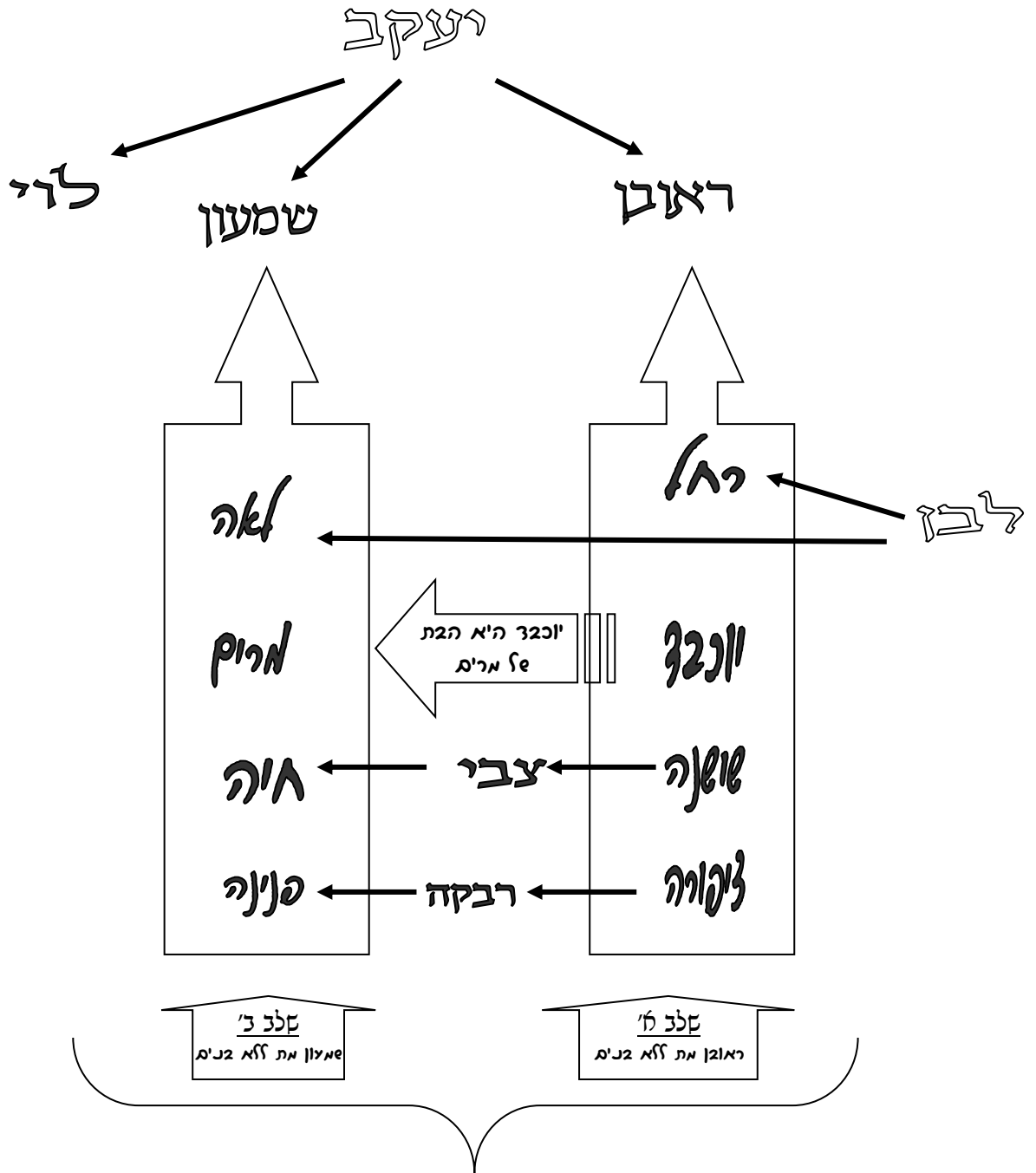
ומתוך רב עמרם שא"כ ר"ש אינו פוטר את הראשונה אלא רק את השנייה. והגמ' דוחה תירוץ זו משום שלשונו של ר"ש "שתיהן פטורות" משמע שהפטור הל' על שתיים

תירוץ של רבא שמה שכתוב שתיהן פטורות, שהיו עוד אשה לראובן ושמעון, והיא דוגמא דכתובה בברייתא ההיא.

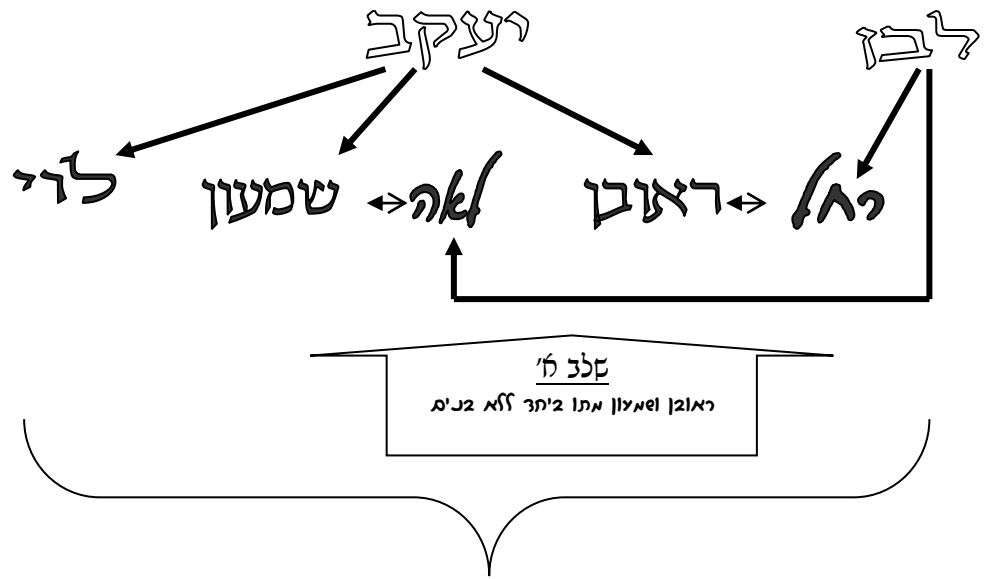
וע"ז אומר ר"ש שתיהן פטורות, מכיון שגם לאה וגם מרים אסורות על לוי, אבל רחל ויוכבד מותרות.

ומקשה הגמ' שלפי תירוץו של רבא ששניהם חכוונה לשתי נשים שהיו לשמעון, אי"כ נוסיק עוד שני נשים לשמעון (שדוגמאותו כאלו כתובות
 בגרייתתא שעליה רבי שמעון מדבר) ואי"כ נוכל לומר שר"ש פוטר על ארבעה.

ולפי דברי רבא אמור רבי שמעון לסבור שכל הנשים של שמעון אסורות ללוי, ואילו נשותיו של ראובן מותרות.

תירוץ של רב אשי
 הגרייטא, שכתוב שלפי ר"ש שתיהן פטורות מדובר באופן שראובן ושמעון מתו ביחד.

וע"ז אמר ר"ש היות שבאותה שנייה שניהם באים לידי יבום ללוי, ולכן שניהם נקראים כרות זיקה זה לזה, היות ולא קדמה זיקת הראשונה לזיקת השנייה כלל, אלא שניהם באו בצת אחת.